

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

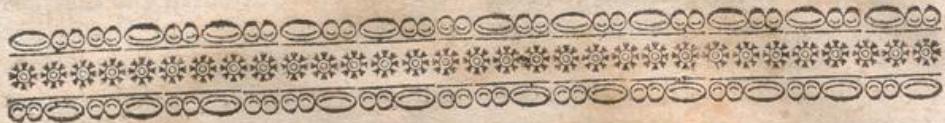
Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1687

VI. In Domin. I. Post Epiphan. Ascendentibusillis Jerosolymam, secundum
consuetudinem diei festi remansit puer Iesus. Luc. 2. Arg. Rudimenta
pueritiæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56286](#)

CONCIO VI.

IN DOMINICA I. POST EPIPH.

Ascendentibus illis Ierusalem, secundum
consuetudinem dici festi, remansit puer JESUS.*Luc. 2.*

ARGUMENTUM.

RUDIMENTA PUERITIAE.

I. Extra omnem controversiam est, Christum Dominum à primis cunabulis, omni ætate sua insignes, heroicas, ac Theandricas exercuisse virtutes, prodigia innumera perpetrasse, atque ita vitam suam instituisse, ut omnes dies, horæ, ac momenta illius dignissima forent, quæcedro committerentur, atque aureis tabulis, gemmeisque lapillis signarentur. *Aud.* Nihilominus de tota vita ipsius, ad annum usque trigesimum traducta, nec quicquam aliud accepimus, quam quod in hodierno comprehensum est Evangelio. Quid causæ? Num forte religiosæ vitæ tyrocinium posuit, operaque in ipso ostendit illud vulgatum: *Amanesciri, & pronihilo reputari?* An universum edocere gestit, magis Deo placere vitam in abscondito, quam in

publico actam? An verò sacerularibus exemplo prælucere voluit, ne ante tempus splendescere, & coruscare occipiant, ne id illis, quod Phœbo eveniat, qui dum citò oritur, citò occidit, & emoritur? Vel an hæc vita ipsa, in præsenti Evangelio litterata, synopsis est, & norma totius juventæ ritè efformande? Ita est, *Aud.* mei, si ad hanc composueritis vos, & mores filiorum vestrorum, confidere potestis, eosdem cum Infante JESU, in sapientia, & gratia apud DEUM & homines incrementa desumpturos. Quod dum ostendo, ab eodem Parvulo Doctore benedictionem, à Vobis benevolas aures exponso.

PARTI-

PARTITIO.

In triplici statione nobis hodiernum
Evangelium puerum JESUM pro-
ponit. Prima agit in templo, altera
in propyleo ipsius, & quasi in schola,
tertia in officina. In prima orat, in alte-
ra disputat, in tertia laborat.

Hæ sunt classes, ad quas à probis parentibus pueri ducendi, & in quibus erudiendi essent.

§. I.

Prima statio puerorum in templo.

II. Prima eorum instructio sit in eo, ut à teneris ad pietatem manuducantur, seu, ut ab ipsa infantia ad divinum cultum informentur, & à virtutibus desuescant.

Motivum aliud adducere in eum si-
nem nolo, quām quod lego in præsenti
Evangelio de ipso Servatore nostro ad-
ductum, nimirum bonum piæ consue-
Lac. 2. 42. tudinis : *Secundūm consuetudinem diei
festi*, ait sacer textus. Etenim tam firma,
ac potens illa est; ut planum, ac facile
reddat, quidquid adversum, & asperum
fuerat; & in naturam alteram commu-
taret, quidquid quasi exoticum assu-
prum fuerat.

*Adstruit id ipsum luculentissimo suo
testimonio Sapiens, dum dicit : Adoles-
cents juxta viam suam, etiam cum senue-
rit, non receder ab eo. q. d. Non dissentit
à flore fructus, ab aurora meridies, à
puero tenero maturus vir. Qualis tiro,
talis miles; stabit in acie vir, qui puer
pueros didicit non formidare. Gusta-*

bit citra omnem sensum foemineum fel;
qui absyathio solitus vicitare. Decur-
ret per aspera mortificationis, qui nota
lubricitat per mollia dissolutionis. *Ado-*
lescens juxta viam suam &c. Testa
recens diu, & soporem, & odorem re-
tinet, quo primum imbuta est. Arbor,
si in propagine ad pravitatem, seu di-
stortionem deflexerit, nunquam in stir-
pe adulta ad rectitudinem reducetur.
Homo, si gibbum à teneris in dorso nu-
trire perrexerit; eodem in adulta ætate
gravabitur. *Adolescens juxta &c.* Ne-
mo cogitet natum ad ardua, quem
cunæ sybariticæ exceperunt; nemo co-
gitet erectum ad magna virum; quem
puerum videt ad voluptates abjectum;
nemo cogitet virtutis messim, se colle-
cturum in autumno lenocatus, qui pri-
mævum ætatis ver exegit in vitiis. *Ado-*
lescens juxta viam suam &c. Si ad re-
ctam deflexerit, in ea persistet; si ad si-
nistram exorbitaverit, in deterius, ac
deterius prolabetur.

III. Intueantur Juvenes S. Joannem
Baptistam, & sapient, quod dico. Hic
in ergastulum inclusus ab adultero He-
rode, ex illo misit duos ex discipulis suis
ad eundem dicens : *Tu es qui venturus
es, an alium expectamus?* Liquidum est,
Joanni compertum fuisse , Christum
esse verum Messiam , & Servatorem
mundi, utque id ipsum nossent alii, ac
firmiter crederent, nec in carcere desti-
tit adhortari. Si vel mille repagula, aut
mœnia posuisset Herodes, Vox claman-
tis Verbum inclamasset , Joannes Chri-
stum prædicasset.

*Ambr. ser.
I. de Ioan.
Bapt.*

G

73073

C O N C I O VI.

³⁰
non debemus, quod ab Herode missus in carcerem, clausus Christum suis discipulis intimaret, cum clausus in utero, eundem Dominum gestibus predicari. Si materni adhuc inter uteri claustra septus, Christum saltibus, quem voce nequiverat, enuntiavit; nihil mirum, quod eundem in ergastulo carceris praedicavit. Si Christum tota vita suâ ore circumulit, quid novi, si in morte ad eundem discipulos suos destinavit. Agnatum enim est, eorum meminisse, & agere in mortis vicinia, quæ tractare in vita consuevimus. Adolescens juxta viam suam, &c.

*Susanna
constantia
Dan. 13.*

Ib. v. 31.

Ibid. v. 35.

IV. Intueantur Virgines, ac Matronæ Susannam in sacris Literis apud Daniëlem decantatam. Hæc equidem Hierosolymis, in communi veluti fidei emporio nata; sed ab ipsa infanthia in Babylonem urbem, idolorum amantem, dæmonum servam, & omnium vitiorum metropolim abducta est. Erat autem delicata nimis, & decora specie, nec unquam verbum in honestum ex ore ejus auditum est. Passa est tentationem gravissimam à senioribus populi sui, sed maluit innocens perire, quam peccare in conspectu Domini Dei sui. In ipsis ergastulis fiduciæ anchoram, omnibus aliis deficientibus, in ipso solidavit. Errat enim cor ejus habens fiduciam in Domino. O verè mulierem laude dignam! o perfectum fœmineæ virtutis, ac sanctimoniac simulacrum, jure ab omnibus suscipiendum!

Unde verò tanta hæc pietas, tanta fiducia, tanta fortitudo profluxit? In quibus exhortationibus, in quibus scholis, in quibus cathechesibus eam edidicit Numinis sui notitiam, timo-

rem, cultum, ut præligeret millies mori, quam Deum offendere? Fundamentum ejus, & originem, aut scholam aliam non noveritis suisse, præter parentes ipsius. Parentes illius cum essent justi, erudierunt filiam suam, secundum *Dan. 13. 3.* legem Moysi. Pater ipsius, & imprimis mater, (ad quam proximiùs pertinet filiae institutio) erant Doctores, ac Professores pietatis illius. *Juvit indo- Euseb. 1. 8.
lem puelle institutio, qua naturam vin- Strom. c. 1.
cit, aut dicit;* ait Eusebius Emissenus. Siquidem probè à teneris instituta fuerat in lege, atque in fidei versata articulis, nihil erat illa castiùs, continentiùs, sanctiùs. Pulchritudo illius non tam erat illicium amoris, impurioris, quam retinaculum libidinis.

V. Hinc fortè Philo Hebræorum *Consuetudo chara-
do eterenim-
primit.* Philo de Abel & Cain.

Nam quid quæso causæ est, quod in Sanctorum veneramur lipsanis? Quid religionis in uno cadavere fætido, in cineribus, seu carne dissoluta, in ossibus putridis potest superesse?

Audite D. Ambrosium defensorem: *D. Ambr.
Honoro, ait, in carne Martyris, exceptias ferm. de
pro Christi nomine cicatrices; honoro vi- SS. Nazar-
ventis memoriam, in perennitate virtutis, honoro per confessionem Domini sa-
cratos cineres, honoro in cineribus semi-
na eternitatis.* Manet illis quædam virtus insita, inhærent characteres longâ consuetudine impressi, & ipsis Lemuribus Avernalibus reformidandi. Si pietas, si religio est momentanea, aut aëtu uno, & cibiter exercita nō penetrat fibras, nec invisceratur in medullis inti- mis;

mis; at si sit longo usu & ætate continua, penetrat cordis intima, infigitur, & æternat.

Quid item causæ est, quod impiorum sempiternus futurus cruciatus? Respondeat amicus Jobi disertissimus:

Iob. 20. II. *Offa, inquit, ejus replebuntur vitiis ab adolescentia ejus, & cum eo in pulvere dormient. Juventas virtus, quæ cum ætate ingrandescunt, seu adolescent, non tantum ætatem ferunt, sed ævum; non tantum ad senectutem, sed in æternitatem sempiternant. Quâ quoero ratione? Numquid hominis caro foetens, ac putrida etiamnum effloreat ad vanitatis producenda folia? Numquid proculatum corpus superbiet ad gloriam? Numquid ambibunt honores, aut opes emortua membra, & in pulverem redacta? Quid? frigida offa vel in sepulchro ardebat intestino lascivæ incendio? Quo ergo pacto verè potuit dicere Iobus, quod offa peccatoris ab incunabulis vitiis enutrita, adhuc in pulvere retineant perversum habitum? In extrema ætate id evenire vix potest, & fieri in sepulchro? Profectò, qui in puero à peccandi consuetudine naturali mutuatus est, vel in senio eam neutriquam deponet; sed qui annis vetulus est, ut juvenis viget ad peccandum, & qui in sepulchro cadaverescit, adhuc vigere adolescentiae vitiis reputatur. Nam qui in frigida senecta jam caducus, & capularis est, juvenili etiamnum vigore censemur vigere ad delinquendum, & referre characterem bestiæ, seu peccati, nullo unquam ævo eradicandum; nullis Erebi caminis exultulandum, nullis furiarum scalpis erendum. *Offa ejus implebuntur, &c.**

Consuetudo prava.

VI. Compertum id apprimè erat Puer JESU, atque idcirco *secundum consuetudinem*, id est, redux ex Ægypto, singulis annis templum frequentare voluit; quatenus & in hoc omnibus exemplo præluceret parvulis, ad se imitandum, ac æmulandum.

Dicetis forsitan, pueros incapaces esse institutionis, utpote usu rationis destitutos? Respondeo cum Cajetano: *Licet puer non est capax doctrinae, est tamen consuetudinis.* Etsi non est capax informationis interioris, est tamen *exterioris*; et si nequeat penetrare mysteria regni cœlestis, seu fidei, potest *informationis interioris* & exterioris tamen eadem certis signis, seu indiciis testari, v. g. Infans quispiam nequit professionem fidei facere ore tenus, potest tamen signo crucis contestari; nequid novit orare, discat saltē manus componere; nondum novit contrari, sciat saltē pectus tundere. Prospicit enim Dominus, quid sibi ea signa velint; & si Angeli gaudeant super uno peccatore pœnitentiam agente; sanè non minùs, super uno innocentem pœnitentiam contestante. Delectantur vel umbra pietatis, ubi ipsius nuclei, seu substantiæ deficit facultas.

Ubi verò paululum sapere occœperint, & ad judicium formandum adoleverint, multò accurrior hac in parte cura adhibenda erit: tum enim sub noxa graviore obstringuntur parentes filii cognitionem Dei instillare, timorem Domini ingenerare, & ad eliciendum actum divini amoris provocare.

VII. Utinam autem non inveniantur, qui prius deducant filios, ac filias ad symphoniam, quam ad preces; prius ad theatra, quam altaria; prius ad lu-

C O N C I O VI.

*Educatio
mala.*

dos scenicos, quād ad mysticas, & Deo dignas reverentias exhibendas. Quot puerorum necdum nōrunt orare , at jam sciunt pejerare , ac blasphemare; vix noverunt rectā pedibus incedere, & jam contendunt per flagitia ad infernum lubricitare. Ah ! quot ipse met in sacro tribunal audi vi se incusantes de blasphemis sacrorum mysteriorum, Passionis dōminicæ , ac vulnerum Domini, & ignorabant à me postulati, quidnam esset Sacramentum; quis, vel quid pro nobis passus; quid Decalogus, immo quid sancta Trinitas. Quid mirum, si tales per avia, & devia vitiorum ferantur , & si ad Acatholicos deflexerint, desciscant à fide avita, ac impura dogmata arripiant? Quid mirum, si insibilium cedant totius orthodoxæ religionis, dum errores suos pro fidei articulis evulgant? Quid mirum, si characterem indelebilem ad tartara deferrant , quem iteratis actibus incusserunt?

Et tantorum lapsuum, aut scandalorum, quis in causa, præter parentes, patrinos, tutores, quorum id muneric est, in parentum defectu?

In hos germanè quadrat , quod jam olim in Hebræo populo sanguineis lachrymis prosecutus est Jeremias Vates:

Thren. 4.3 Lamiae nudaverunt mammas suas, & lactaverunt catulos suos, filia populi mei crudelis, quasi struthio in deserto. Hæretici, Turcæ, Judæi sua pignora fovent, instruunt, imbuunt à teneris incunabulis veneno perfidiae suæ ; populus Catholicus instar struthionis ferrum digerentis, susque deque habet omnem instructionem; perinde ac si ad illos nullatenus pertineret. Lamiae, id

est, apostatae, & orthodoxi, cum lacte instillant perfidiam ; filia populi, id est Orthodoxi , nec cum solido cibo fidem. Illorum etiam ancillæ nōrunt, plus quād earum statum addebet, esse in disputando garrulae , nostri sodales nec hiscere audent. *Lamiae nudaverunt mammas suas, &c.* Draconibus & aliis bestiis major inest affectio , ne catuli eorum vitâ periclitentur, quād multis parentibus, ne filii ipsorum æternâ morte occidant, sempiternisque abdicantur suppliciis. *Lamiae nudaverunt mammas suas, &c.*

§. II.

Statio altera puerorum in Gymnasio.

VIII. Secundò invenimus Christum Dominum stantem, vel sedentem in medio Doctorum. Non ea sa- nè intentione, ut quidpiam addisceret, cùm per Divinitatis potentiam , verbum scientiæ ipsis suis Doctoribus ministraret ; verū quatenus doceret exemplo , erudiendam esse infantiam in literis , disciplinis , bonis moribus.

Quod non eo fine dico, ut omnes scholas frequentent, (non enim omnibus datum est ire Corinthum,) sed ut omnes , qui liberoribus emancipantur, mœchanicis dent operam arribus, vel certè salutaribus monitis, ac præceptis ad omnem honestatem efformentur.

A D. Clemente Alexandrino, & a filiis SS. Patribus, ac Politicis, filii, ma- cur. trimo-

*Clem. A.
Ex.lib.2.
Pad. c.8.* trimonii flores, vulgo nuncupantur. Sed unde ista, aut ex quo capite transumpta metaphora? An à brevitate vitæ? Citò enim flores pereunt, citò violas & lilia pestilens aura corrumpit, citò ac facile tenera ætas læditur, ac deflorescit. An à pulchritudine? Quid pulchriùs, quid amabiliùs flore? quid nitidiùs lilio? quid speciosiùs rosâ? Considerate, ait Sapientia æterna, lilia agri, (& flores alios,) quomodo crescunt, non laborant, neque nent; dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebat, sicut unum ex ipsis. Et pueris bene moratis nihil delectabiliùs? An à puritate? Odit enim flos sui etiam minimum attractum, & quavis compressione vitiatur. Unde Adrianus hujus nominis VII. in symbolum assumpsit lillum inter gladios constitutum, adjectâ Epigraphe: *Odit attractum.* An à spe fructuum? Ubì enim flores non præcesserunt, (si pauca demas,) vix fructus sperandus. Hæc etsi aliâve concinnè aptari queant juventæ, & comperta sint omnibus; at tamen vulgo in floribus æquè, ac pueritia bonus odor requiritur. Quis ille? nisi de quo vaticinatus est Isaac in filio suo Jacobo: *Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Quis ille? nisi de quo S. Paulus in Epistola sua ad Corinthios: *Christi bonus odor sumus Deo.* Quis, inquam, nisi bonus odor famæ, & morum. Etenim Patre mellifluo testante: *Habent mores odores suos, habent & colores; odorem in fama, colorem in conscientia.* Colorem operi tuo dat ejus bonitas, & cordis intentio; odorem modestia, & virtutis exemplum. Quemadmodum ex adverso ma-

*Luc. 12.
v. 27.*

*Mundus
symb.*

Gen. 27.27

2 Cor. 2.15.

*S. Bern.
Sermon. 21. in
Cant.*

li mores, & fætore, & horrore afficiunt.

IX. Ejusmodi flores odoratissimos extitisse mihi persuadeo natos serenissimi Parentis, ac Regis Davidis, de quibus testatur sacer textus: *Erant autem filii David Sacerdotes.* Sacerdotii ^{2 Reg. 8.18} autem à principe Sacerdotum Aaron symbolum flos, seu virga florida. Quippe altercantibus inter se capitibus populi Israëlitici de prærogativa sacerdotii, præcepit Dominus virgas singularem tribuum ponи coram arca; ut ea tribus illa dignitate gauderet, cuius virga effloruisset. *Quem ex his elegero,* <sup>Flos sym-
bolum sag-
cerdotii.</sup> *(ait Dominus) germinabit virga v. s.* ejus. Ut hoc ipso prodigo indicaret, sacerdotalem nunquam debere marcescere gratiam, floridam virtutibus, & odoriferam bonæ conversationis exemplo esse debere vitam.

At, qua de causa hoc titulo insigniuntur filii Jesse? Certum enim est, non fuisse Sacerdotes propriè in tabernaculo ministrantes. Num propter habitum? At si fortè parentes filio clericalem induant vestem, si Abbatias impetrant, & alia pinguis sacerdotia, non eo ipso Sacerdotes evadunt. Quis enim eos unquam ante altare vidit, aut circa tabernaculum deservientes? Sunt hi metaphorici Sacerdotes, de loco proprio ad improprium translati. Illorum vita, ac mores exigebant vestem polymitam sacerdalem, non togam, aut casulam, & idcirco haud quadrat translatione.

Qua ergo de causa Sacerdotes filii David? Loquatur Abulensis Tolstatus: *Abul. p. 1.* Vocantur Sacerdotes, ait, id est, potentes,

C O N C I O VI.

54

& excellentes virtute. Quia sacerdos significat principem, & honorabilem vi- rum, & hoc erat in filiis David. Erant filii ejus ætate quidem immaturi, at virtute adulti, mole despicabiles, sanctitate per insignes; corporibus leves, sed modestia ac moribus graves. Quæcumque ad eos pervenissent præcepta, non sistebat in pueris, sed ad virilem procedebant maturitatem. Quæcumque monita attigissent mores, haud deserebantur ab ore, sed alebantur in opere; quæcumque consilia comprobassent, non deficiebat inter aures, sed præbant sequentes meliora. Ab ipsis prope crepundiis aris accumbere docti, ut quam in vere ætatis polliciti essent pietaatem, in autumno illius religiosius profiterentur. Fili autem David erant sacerdotes. Eò illos culti mores, ac virtus extulerat in juventa, quod alii nec in ipsa decrepita afflurgunt ætate.

Pueri à teneris formandi.

Cant. 7.12.

Ut eismodi flores & vos mei parentes alatis, & ad maturitatem provehatis, ne in sentes, aut urticas degenerent, se- riò vobis cum illa dilecta invigilandum est. Saepius vir mulieri, aut mulier viro occinere deberet: Manè surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt. Manè, manè invigilemus plantulis nostris, mane irrigemus instillando pia monita; manè præscindamus, quod in stolones degenerat; manè alligemus, & constringamus, quod fluxum, ac dissolutum est; manè surgamus, ut odore filiorum nostrorum pascamur; ut videamus, an flores fructus partuant, an oraverint filii, an pensum absolverint, an fusum ducent filiae. Manè surgamus ad vineas,

&c.

Quod si præstaretis, non utique vobis exprobarer Sapiens in parabola campi, ac vineæ dicens: *Per agrum pigri Prov. 24. hominis transivi, & per vineam stulti, & u. 30. ecce totum repleverant urtica, & operuerant superficiem spine.* Nihil reperi in filiis vestris præter calameta, præter spinas, ac tribulos inurbanitatum, ac vitiorum. Et cur? *Quia nimis ad omnia alia vigilatis, in solis filiis rite educandis desides estis.* Ut fundus sit optimus, vires, nervosque intenditis; at quod charissimum & principe oculo curandum, negligitis. De calceo, ut ille lusit, solliciti estis, pedem neutquam pensi habetis. Quid itaque mirum, si claudient filii, si degenerent, si tetram ubi vis vitiorum mephitim exhalent. &c.

§. III.

Statio tercia puerorum in officina laborum.

X. **I**nvenio tertium puerum Jesum in domo, & officina parentum laborantem; ac imperia eorum in exequentem. *Et descendit, ait Hagiographus, cum eis & venit Nazareth; Erat subditus illis.* Erat obsequens puer in iis, quæ pueris demandantur, adolescens in iis, quæ adolescentibus committuntur; & in labore manuum suarum cum putatio patre suo cibum, ad tricesimum usque ætatis annum merebatur.

Filiī assuefaciendi ad labores.

Luc. 2.

Pulchrum hinc interato juventuti exemplum datur, ex quo obsequi discant parentibus suis, nec in otio, ac inertia, sed in labore impigro vitam transducent.

Laudo

Laudo parentes illos, qui filios suos, ut primum à scholis emancipantur, aut opificio honesto imbuti sunt, feriari non sinunt. Virtutis enim studium, in laboris contentione situm est, & supra studia deambulat indefessa. Nec ulli libentiūs, quām labori credita felicitas sui copiam facit.

Laudo, qui emeritos ad exterias mitunt, expoliandos, & intra annos certos vetant domesticos revisere penates. Quotidiana enim comprobatum experientia est, quantum lucri, ac commodorum adferat peregrinatio. Remigrant alii cum Jacobo Patriarcha in opulentia, ac divitiis multis; alii probis imbuti moribus, alii exculti artibus, ac disciplinis.

At verò criminari cogor eos, qui domi otio, ac inertia marcescent, quidve extra oppidum patrium agatur, ignorant. Qui enim domi otio torpescunt, vel aistro libidinis iicti in turpitudinem, ac dedecora præcipites prolabuntur; vel potentia nixi ferales assumunt affectus, & per quævis debachantur flagitia. Nec minus ipsi, ac ager quivis iners, & incultus; quòd is ex se fertilior, eò deformius spinis ac verubus inhorescit; ita & ipsi, quòd arioris sunt indolis, eò pluribus vitiis dehonestantur.

XI. Sciscitari híc liber, quanam ex causa Protoparens noster tam citò deliquerit? Et sanè si de motivo intrinseco, seu origine quæstio moveatur, liquet, voluntatem perversam causam extitisse. Ideo peccavit, quia voluit. Sed ego de exterioribus ago, & inquirō cur tam citò prolapsus sit?

Et híc in antecessum Politorum

quispiam suam adferre posset symbolam dicendo: Quòd citò sponsam duxerit. Vix enim lucem aspergit, vix à luto genesi exiccatus erat, & illico adducitur ei sponsa, futura illi in municipium. Quippe, ut observat S. Augustinus: *Statim post formationem mulieris fuit secuta transgressio.* Comprobari id posset ex facta subinde experientia, quòd festinæ nuptiæ, raro festivæ. Si paululum gravior ætate fuisset Adam, facile repulisset dilectam cum ficu, seu pomo suo, & regessisset: Numquid puer sum ego; ut pomo regnum vendam. Apage, apage, non est hæc esca pro meo stomacho, tinctum hoc est toxicò edulium; & ut non sit, pœnitere tanti non emo.

Alter obtenderet, quòd Adam propter scholam, ac studia deseruerit. Quamdiu enim instructore, ac Pœdagogo Spiritu S. disputavit, ac Salomon à cedris Libani, usque ad hysopum; quamdiu laboravit, ut agnata nomina herbis, floribus, arboribus, & omnibus animantibus inderet; quamdiu mentem subtili speculacione pavit; tamdiu justus & rectus inventus est; ut primum curas studiaque seposuit, ut primum blandiri cœpit sponsæ, illamque deprædicare: *Hæc vocabitur virago,* ista est corculum meum, os de ossibus meis, illico hallucinatus est. Quòd si Adam non Philosophiæ, sed insuper Theologiae vel Juri operam dedisset, vel saltem philosophari perrexisset, in innocentia sua permansisset. Vobis hoc sit in cautelam, qui ut primum fonte Caballino, aut eloquentiæ, labro tinxistis, illico ad alia studia vos obvertitis non honori, sed dedecori futura.

Non

Peregrinatio commendatur.

Adam cur tam citò peccavit.

*Aug. lib.
de Genesi
ad lit.*

CONCIO VI.

56

Non, inquit tertius, mulier sola, aut studia in causa fuere, sed potius immaturum collatum dominium. Cum enim omnia sibi vidi subdita, & se absoluti juris Dominum reputaret, nec esse quemquam, quem revereretur, apoteosim ipsam ausu temerario appetiit, & licere sibi, quidquid libet, putavit. Eheu! quot præcocibus abusi dominiis, se una cum bonis omnibus, aliisque presumdedere.

Ego, salvâ aliorum sententia, ipsum otium judico ansam intervenisse ipsius interitus. Positus erat Adam in paradyso, ut custodiret illum, & operaretur in illo. At numquid unquam ligonem, aut palam legitur sumptus in manum? Numquid mulier vel unum exaudicavit lololum? Numquid inhibuere ambo aditum malis bestiis? Neutquam. Et serpens intravit, & lolia, ac stolones per eos increvissent. An ergo mirum, quod ceciderint miserrime, nosque una involverint ruinâ?

Quod verò etiamnum bene multi ad scelera quævis recingantur, quod ab optima institutione citè degenerent, quod homines nullius frugi evadant,

iners ac putridum otium, ut plurimum, in causa est.

XII. Parvulus JESUS etsi nunquam non ad excelsos virtutum actus propensus, etsi extra omne delinquendi periculum fuerit, etsi Divinitatis insignitus esset characteribus; ita tamen institutus est, ut & à teneris ad pietatem formaretur, & in sapientia ac gratia apud homines adolescere videretur, & nunquam non decenti aliquo exercitio distineretur.

O quanto itaque accuratiore studio filios vestros ad paria virtutis, pietatis, ac sedulitatis opera manuducere par est, (quos à corrupto naturæ genio propensos esse in malum liquet) si eos frugi, ac honoros esse intenditis? Si is, qui una Deus erat, ad nos instituendos admisit directionem, quanto amplius iij, qui perinde ac cera in omnem partem fleti queunt; illa opus habebunt? In id itaque omni studio contendite, & brevi deprehendetis, & filios vestros crescere apud Deum, & homines sapientia, ac gratiâ. Amen.

CONCIO VII.